

FOROLLHOGNA VILLREINOMRÅDE

OPPSYNSRAPPORT 2011

Elever fra 9. klasse ved Hov skole i Ålen på tur hjem etter villreinjakt i Budalen 2011.

Bærer bud om rekruttering av nye villreinjegere.

FOROLLHOGNA VILLREINOMRÅDE

VILLREINJAKTEN 2011

OPPSYNSRAPPORT.

OMRÅDEBESKRIVELSE.

Forollhogna villreinområde har ifølge driftsplanen et tellende areal på 1.848.181 dekar. Området ligger i fylkene Sør-Trøndelag og Hedmark og består nå totalt av 20 villreinvald i kommunene Rennebu, Midtre Gauldal, Holtålen, Os, Tolga og Tynset etter at 18 terreng i Tynset og Rennebu gikk sammen til et vald i 1999.

Av totalarealet er 864.500 dekar (47 %) statsallmenning og 974.181 dekar (53%) privatområde. Villreinstammen var vinteren 2010 / 2011 til ca.1.700 dyr, noe som førte til at årsmøtet dette året senket totalkvoten fra 650 til 600 dyr.

GENERELLE FORHOLD.

Fellingskvoten 2011 var som ovenfor beskrevet på 600 dyr, en nedgang på 50 dyr i forhold til foregående år. Fordelingen var på 40 % kalv, 30 % simle, 22 % liten bukk (inntil 3 takker i hver gevirstang) og 8 % stor bukk. Kvoten gav et minsteareal på 3.080 dekar pr. dyr.

Villreinoppsynet var forsterket med 3 nye deltidsoppsyn denne høsten. En av disse hadde begrenset politimyndighet, de to andre ble utstyrt med lokalt oppsynsbevis. Totalt besto oppsynskorpset av 4 faste fjelloppsyn og 12 "faste" deltidsoppsyn. Disse var totalt ute i 102 dager. I tillegg er SNO etablert i området med 2 stillinger. Disse deltok i oppsynet i totalt 18 dager i 2011. Det var ingen fra lensmannsetaten ute på oppsyn i 2011.

Forut for jakten var det en felles samling på Kongsvoll for samtlige oppsyn i Forollhogna, Knutshø, Snøhetta og Rondane villreinområder. Samlingen var i regi av berørte politidistrikt.

Avlønningen av oppsynet skjer ved betaling pr. time utført tjeneste samt godtgjørelse for bruk av bil. Arbeidsgiverne til de faste fjelloppsyn får refundert faktiske utgifter minus refusjon gjennom fjelloven.

Oppsynstjenesten 2011 ble ledet av Terje Borgos, som var budsjett og rapportansvarlig, i samarbeid med Jon Horten, Ingebrigt Storli og Trond Are Berge. Samarbeidet besto i at hver av disse hadde hovedansvaret for utkommandering av oppsynspersonell og den daglige betjening av villreintelefonen hver sin uke.

Oppsynstjenesten er ellers bygd opp omkring et eget lukket sambandsnett med en basestasjon plassert sentralt i området. Radioene som blir benyttet, har i tillegg til de egne oppsynskanalene innlagt jaktradiokanalene til NJFF samt politiets redningskanal. For å kunne oppnå gjensidig kontakt med jegerne lytter oppsynet fast på jaktradiokanal nr. 1 - frekvens 143.900.

VILLREINJAKTEN 2011.

Av totalkvoten på 600 dyr ble det skutt 535 dyr, som gir en fellingsprosent på 89,2 % (90,6 % i 2010). Dette er et resultat en er godt fornøyd med i og med at forventet uttak var satt til 540 dyr. De skutte dyr fordeler seg mellom de ulike kommuner som følger:

Rennebu - 9 dyr = 100 %. Midtre Gauldal – 141 dyr = 84,4 %. Holtålen - 107 dyr = 92,2 %. Os – 58 dyr = 82,9 % , Tolga - 73 dyr = 96 %. Tynset - 137 dyr = 91,9 %.

I tillegg felte villreinutvalgets jegere alle 11 tildelte dyr.

I tilknytning til fellingstallene vil en få bemerke at enkelte rettighetshavere også dette året er seine med å rapportere inn resultatet selv om det var en forbedring fra foregående år. Det er videre klart at innleverte kjever må kontrolleres opp mot innleverte kort for å rette opp feilskjæring av kortene. Det kommer også fram at enkelte jegere konsekvent skjærer for 1,5 års bukk når de er tildelt liten bukk. Her må rettighetshaverne gi opplysninger om at det er dyrets faktiske alder det skal skjæres for.

AKTIVITET:

Totalt har 11 + 1 oppsyn utført oppsynstjeneste under jakten 2011.

Oppsynstjenesten 2011 omfatter totalt til sammen 120 dager (85 i -10) i fjellet. Økningen var en naturlig følge av villreinutvalgets fokusering på skadeskyting. Dyrene var også spredd over store områder i starten av jakten og beveget seg også over store deler av villreinområdet hele jakttiden denne høsten.

Fellingen av reinen dette året ble derfor spredd over hele jakttiden og også over store deler av villreinområdet. Avtalen med fri jakt på større deler av villreinområdet på tirsdager, onsdager og torsdager har også dette året virket positivt, men dårlige værforhold har resultert i litt mindre synlig effekt enn foregående år og årets fellingsprosent ble på 89,2 %.

Oversikt over antall oppsynsdager i perioden 1997 – 2011.

År.	1997	-98	-99	-00	-01	-02	-03	-04	-05	-06	-07	-08	-09	2010	2011
Dager	73	82	81	85	91	87	59	64	68	62	101	106	112	85	120

SKADESKYTING:

Under utøvelsen av oppsynet er det registrert en del forhold som det kan være av interesse å se litt nærmere på.

Når det gjelder skadde dyr, har en sortert ut skader som ikke kan settes i forbindelse med jaktutøvelsen. Det er i 2011 registrert 9 skadeskutte dyr. 7 av disse er avlivet og tatt på kort mens 2 er funnet døde og kassert. I tillegg kommer tre storbukk som ble avlivet da de hadde gamle naturlige skader (1 ble kassert), en simle med brudd i venstre bakfot, en kalv med skade fra før jakta og to nyfødde kalver. Noen dyr er videre observert med ukjente skader, men dette dreier seg trolig ikke om skuddskader.

I 2010 ble det registrert 8 skadde og 4 dyr gjenfunnet døde.

De registrerte skadeskutte og døde dyrene, 3 kalver, 3 simler og 3 stor bukk, gir en skadeskytingsprosent på 1,7 %. Tabellen nedenfor viser utviklingen siden 1997, og en ser at det var en gledelig utvikling fram til i 2008. Etter en nedgang i 97 og 98, en liten økning i 99 og 2000, en ny nedgang fram til 2004, en liten økning i 2005, historisk lavt på 0,3 % i 2006 før 0,77 % i 2007, så en markert økning til 2,3 % i 2008 og 2,7 % i 2009 mens den nå sank til 2,0 % i 2010 og videre til 1,7 % i 2011.

Oversikt over skadde dyr / skadeskytingsprosent 1997 – 2011.

År.	-97	-98	-99	-00	-01	-02	-03	-04	-05	-06	-07	-08	-09	-10	2011
Skadde og døde dyr.	7	9	12	15	10	6	3	2	3	1	5	18	21	12	9

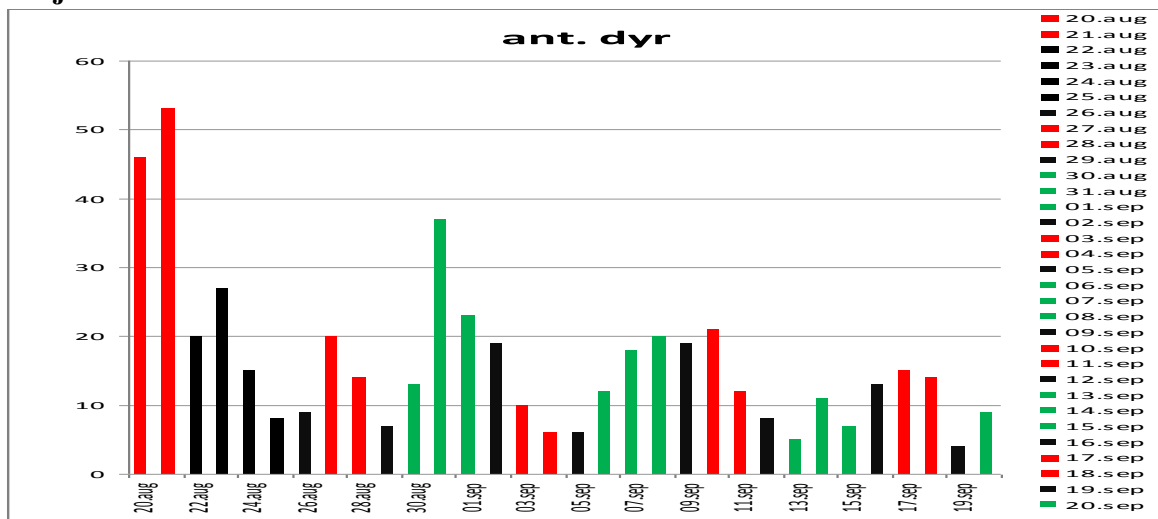
% 1,3 1,3 1,6 2,1 1,4 0,9 0,8 0,5 1 0,3 0,77 2,3 2,7 2,0 1,7
 Ut over dette kjenner en ikke til andre alvorlige skader på dyr. Det er imidlertid også dette året observert dyr med mindre skader etter brunstkamper og andre ”naturlige” skader.

Fordeling av de skadeskutte dyrene i perioden 1997 - 2011.

	Stor bukk.	Liten bukk.	Simle.	Kalv.
1997	1 stk	1 stk	2 stk	3 stk
-98		2 "	2 "	5 "
-99	4 "	1 "	2 "	5 "
2000	6 "	1 "	4 "	4 "
2001	2 "		5 "	3 "
2002		1 "	2 "	3 "
2003		1 "	1 "	1 "
2004	2 "			
2005			2 "	1 "
2006				1 "
2007	1 "		4 "	
2008	1 "	1 "	7 "	9 "
2009	1 "	3 "	5 "	12 "
2010	2 "	2 "	5 "	3 "
2011	3 "		3 "	3 "

Oversikten må sees i sammenheng med kvoten det enkelte år. Det er klart at dette forhold virker inn på fordelingen av skadeskytingen for de ulike dyregrupper. Statistikken viser et meget dårlig resultat i 2008 og 2009. En slik økning av antall skadde og døde dyr i forhold til foregående år ble da heller ikke akseptert og det ble derfor fokusert på dette før jakta 2010. Før jakt 2011 ble det laget en DVD som berørte problematikken. Denne ble delt ut til alle villreinjagere i 2011 og etter det en vet ble den meget godt mottatt.

Oversikt over antall dyr skutt fordelt på datoer. Rød farge – helg, grønn farge – dager med ”fri jakt”.

521 dyr av 535 skutt (lørdag + søndag, tirsdag + onsdag + torsdag)

Det er nå registrert en forbedring og forsøket med fri jakt på tirsdager og onsdager etter 25. august ble utvidet til også å omfatte torsdager (se ovenfor) denne høsten. Det var imidlertid uvanlig mye tåke under høstens jakt og en tror at værforholdene har påvirket jaktresultatet for virkningen av "frijaktdagene" er ikke like tydelig som forrige år. Tilbakemeldinger fra jegerne er entydige, dette er positivt og må videreføres. Det er imidlertid fortsatt registrert forhold allerede i starten av jakten slik at stressjakt ikke kan være forklaringen på skadeskytingene. Noen forhold mener vi imidlertid skyldes jakt under vanskelige forhold slik at påskutte dyr ikke blir funnet. Jegerne har da tydelig vis ikke tatt konsekvensen av en påskyting, men fortsatt jakta etter andre dyr. En slik handlemåte er ikke akseptabel. Det er også riktig å nevne at oppsynet kjenner til en del "bomskudd" også dette året, men i mindre omfang enn tidligere. I utgangspunktet helt uforklarlige bomber, men som en i ettertid trolig kjenner noe av årsaken til - så lav siktelinje at prosjektilet som avfyres subber i reinlaven / presses opp av lufttrykket mot bakken. Når en ser på statistikken fra perioden ovenfor er det klart at gruppen liten bukk nesten uten unntak har lavest skadeskyting (i forhold til antall fellingstillatelser). Å få tildelt liten bukk er mange jegeres skrekk på grunn av at det ansees som vanskelig å plukke ut riktig dyr. Dette medfører at jegere med liten bukk blir liggende lengre før skuddet avfyres. Jegerne får dermed roet seg ned, får lavere puls og avfyres skuddene under mere kontrollerte former. Resultatet er lavere skadeskytingsprosent på gruppen liten bukk. Dette bør det fokuseres på, og det bør være en tankevekker for jegere flest - bruk tid til å roe ned før skudd avfyres.

KONTROLLER, RAPPORTER OG ANMELDELSER:

Det er i løpet av jakten registrert noen forhold som oppsynet har grepet inn i. Dette dreier seg om 8 OPS-saker (8 i 2010), en grensekrenkelse rapportert til rettighetshaver mens 3 forhold (3 i 2010) som er rapportert til politiet.

De sakene som er oppgjort på stedet omhandler uregelmessighet med kontrollkort, små grensekrenkelser og tvilsom skyting.

De sakene som er rapportert til politiet er et ett forhold der våpen med ammunisjon i magasinet ble gjenglemt ved bilveg til neste kveld, en grensekrenkelse der oppsynet hadde fullmakt til å anmelde forholdet og en skyting totalt uten bakgrunn.

Oversikt over antall anmeldelser i perioden 1997 – 2011.

År.	1997	-98	-99	2000	-01	-02	-03	-04	-05	-06	-07	-08	-09	-10	2011
Ant.	3	0	2	7	2	3	1	0	0	0	3	6	7	3	3

Oversikt over antall kontrollerte jegere 1997 – 2011.

År	1997	-98	-99	2000	-01	-02	-03	-04	-05	-06	-07	-08	-09	-10	2011
Ant.	215	282	296	281	284	267	64	134	131	91	269	243	358	232	350
%	33	38	35	35	35	36	16	34	44	30	34	26	40	36	58

Oversikten viser utviklingen de siste 15 årene. For 2003 og 2004 må en ta med i vurderingen totalkvoten på bare 400 dyr og i 2005 og 2006 på bare 300 dyr. Erfaringene etter disse årene er at det var svært liten jegerkonsentrasjon og at dette virker inn på mulighetene til å kontrollere de som er ute på jakt (sprer seg ut i området). Andelen kontrollerte jegere økte litt i 2007 mens det ble en klar nedgang i 2008. Forut for årets jakt ble det fokusert på at antallet kontroller burde øke og totalt ble det registrert 40 % kontrollerte jegere. Dette sank til 36 % i 2010, men ble bevist øket dette året (58 %).

Totalt synes det riktig å konkludere med at oppsynet er gjennomført på en forsvarlig måte, men oppsynet har heller ikke dette året fanget opp alle påskytinger og skadeskytinger. Dette er et forhold som det må fokuseres mere på før og under jakta 2012.

Kommentarer fra det enkelte oppsyn.

Kommentarene etter årets jakt er entydige. Det har vært en bedring i jaktutøvelsen, men det er fortsatt for mange tilfeller av skadde og døde dyr samt for mange rene bomskudd. Det er imidlertid også stilt spørsmål til om det har vært for mye fokus på skadeskyting (DVD, presse) slik at enkelte jegere ikke benytter de muligheter de faktisk har.

Det er heldigvis også positive rapporter som viser at forholdene ikke er dramatiske og som viser at vi stort sett har meget gode jegere som utøver jakten på et perfekt måte. Dette må vi ikke glemme, men bygge videre på.

Villreintelefonen.

Også denne høsten ble Villreintelefonen for Forollhogna drevet av villreinområdet v. oppsynsledelsen. Det etableres et korttidsabonnement med PersonSvar i regi av Telenor. Vakthavende oppsynsleder la inn opplysninger om reinens bevegelser etter samme mønster som tidligere. Det aktuelle telefonnummer ble bekjentgjort før jaktens begynnelse. Etter det en kjenner til fungerte opplegget meget godt, noe som villreinrådets hjemmeside også bidrar til. Målsetningen var at villreinområdet ikke skulle ha utgifter knyttet opp til denne tjenesten. Resultatet for 2011 viser at Villreintelefonen også dette året med en kvote på 600 dyr har gitt et overskudd på ca. kr. 20.000,-. Overskuddet er fortsatt overraskende høyt og viser at dette er en tjeneste som jegerne bruker og setter pris på. Det ble derfor fokusert før jakt på at en må være så presis som forsvarlig mulig med de opplysninger som skulle legges inn på villreintelefonen. I og med at det kun er 1 minutt som er tilgjengelig for utgående beskjed ble det dette året fokusert på å fortelle hvor dyrene sto vedkommende kveld. Det var videre opp til den enkelte jegere å følge med på værmeldingen for å finne ut hvor reinen burde stå kommende dag. En ordning som det ikke har kommet negative kommentarer på.

Fra oppsynsledelsen er det et klart råd til villreinområdet om at villreintelefonen må videreføres også kommende år og aktuelt nummer er allerede reservert. Oppsynsledelsen vil også påpeke at de vil etterstrebe å gi så gode og riktige opplysninger som overhode mulig for å "gi noe tilbake" for de midlene som tjenesten gir villreinområdet.

Det synes også riktig at midler som kommer inn via denne tjenesten øremerkes videre utbygging av sambandet i villreinområdet samt selve oppsynsutøvelsen.

Rovdyrproblematikk.

Det er riktig å nevne at det også gjennom vinteren 2011 er registrert en betydelig jerveaktivitet i området. Det ble da også funnet en antatt yngling sørvest i området denne våren. Observasjoner sommeren / høsten 2011 tilsier at dette kullet har beveget seg i større deler av villreinområdet denne sommeren og høsten. Det er flere bekreftede observasjoner av tre til fire dyr som gikk sammen, blant annet i Vingelen. I villreinjakta ble det observert jerv flere ganger og det er også registrert store jerveskader på sau og store lammetap, spesielt i sørlige deler av villreinområdet. Dette medførte at det ble gitt skadefellingstillatelse på 3 dyr, 2 av disse ble raskt skutt.

En har tidligere år påpekt at Forollhognaområdet ikke ble sett på som en enhet når fellingskvoter for lisensjakta på jerv ble vedtatt i de berørte regioner (region 5 og region 6).

Det er med glede en nå registrer at det er tatt tak i dette forhold slik at dette nå er likt. Fortsatt er det imidlertid slik at det ikke skal være yngling sør for fylkesgrensa mens det skal være yngling nord i villreinområdet. Dette er ikke logisk, for et kull fra en yngling være seg i nord eller sør vil bruke hele villreinområdet i sitt næringsøk.

Tamreinovergang.

Forrige høst var et større antall tamrein (200 - 250 dyr) inne i de østre deler av villreinområdet. Dyrene trakk også over Kjøljedalen – Kjurrudalen, men heldig vis unngikk en direkte sammenblanding med villreinen selv om det bare var 7 – 8 km. mellom flokkene. Grunnet ugunstige vær og føreforhold førte til at dyrene ble gående i dette området unødig lenge før det ble satt inn helekofter for å drive dem tilbake til riktig område. Den muntlige avtalen fra 2005 om at oppsynet kunne avlive tamrein under jakta ble videreført i 2011, men det ble ikke skutt tamrein av oppsynet under villreinjakta denne høsten.

Nå på senhøsten har det imidlertid på nytt vært store problemer. På nytt går anslagsvis mellom 350 - 400 dyr i skrivende stund mellom Rugeldalen – Hessdalen – Setersjøen. Også denne høsten har en del av dyrene delvis krysset Kjøljedalen, men en har så langt en vet unngått sammenblanding med villreinen.

Presset mot villreinområdet vil trolig øke nå som sperregjerdet nord for Aursunden er blitt en realitet. Villreinutvalget har tatt tak i dette og det er nedsatt en arbeidsgruppe som nå utarbeider kostnadsoverslag for å få forsterket jernbanegjerdet mellom Glåmos og ca. 2 km. nord for Nesvollen. I starten av november ble det endelig et møte mellom arbeidsgruppen for sperregjerde og MD / LMD. Møtet var positivt og det er håp om en løsning kommende sommer.

Sluttord.

Oppsynsrapporten 2010 hadde et forsidebilde av en storbukk avlivet etter å ha blitt truffet etter gjennomskyting av et annet dyr med undertittel – et resultat av skudd mot rein med for dårlig / manglende bakgrunn.

Årets rapport preges av optimisme. Skadeskytingen er på veg videre nedover og skoleklasser på villreinjakt vil trolig på sikt føre til økt rekruttering av gode jegere i villreinfjellet.

Det positive vedrørende jaktutøvelsen dette året er at antallet skadeskytinger, og ikke minst antallet gjenfunne døde dyr, er lavere enn forrige år. Arbeidet med å redusere skadeskytingen må imidlertid videreføres og for å nå de som trenger det kreves at alle aktører samarbeider om dette. Villreinutvalget vil fortsette arbeidet med problemet, neste år vil nye jegere få utdelt sine DVDer og det ligger i kortene at også rettighetshaverne må fokusere på disse forhold i jegermøter og kortutdelingsmøter forut for villreinjakten 2012.

Røros, 28. 11. 2011

Terje Borgos,
ansvarlig oppsynsleder